Fyzikálně-chemické základy nukleární magnetické rezonance

NMR a elektromagnetické spektrum

Figure 1.2 Spectral regions of the electromagnetic spectrum of interest in biological investigations

Chemický posun

$$(\nu_2 - \nu_1) = 10^{-6} \times \nu_{\text{TMS}} \times (\delta_2 - \delta_1).$$

Rotační frekvence a energie

NMR a energiové hladiny Nukleární spin a spinové stavy

I = $k * \frac{1}{2}$, k je celé číslo 0, 1, 2 spinové kvantové číslo

m = -I, -I+1, -I+2I-2, I-1, I magnetické kvantové číslo

pro I = $\frac{1}{2}$ m = $\frac{1}{2}$ α stav m = $-\frac{1}{2}$ β stav

Pro 2 spiny s I= $\frac{1}{2}$ existují 4 možné kombinace stavů $\alpha\alpha$, $\alpha\beta$, $\beta\alpha$ a $\beta\beta$ Pro 3 spiny s I= $\frac{1}{2}$ existuje 8 možností kombinace stavů $\alpha\alpha\alpha$, $\alpha\alpha\beta$, $\alpha\beta\alpha$, $\beta\alpha\alpha$, $\alpha\beta\beta$, $\beta\alpha\beta$, $\beta\beta\alpha$, a $\beta\beta\beta$

Animated course – Basic concepts

..\..\QSU NMR course animated\webcourse\basic.htm

 $E_{m} = m * v_{0,1}$ v_0 - Larmorova frekvence pořadové číslo spinu

$$E_{\alpha} = + \frac{1}{2} * v_{0,1} E_{\beta} = - \frac{1}{2} * v_{0,1}$$

$$\nu_{0,1} = -\frac{1}{2\pi} \gamma_1 (1+\delta_1) B_0 \qquad \omega_0 = -\gamma (1+\delta) B_0$$

γ - magnetogyrická konstanta (poměr) [rad. s⁻¹.T⁻¹]

 \sim

pro ¹H γ = +2,67 x 10⁸ rad. s⁻¹.T⁻¹ = 42 494 369 s⁻¹.T⁻¹

Při
$$B_0 = 4.7 \text{ T}$$

 $v_0 = -200 \times 10^6 \text{ Hz}$ a $\omega_0 = -1,225 \times 10^9 \text{ rad.s}^{-1}$

Zemské magnetické pole $B_o = 40 \mu T$, $v_0 = -1.7 \text{ kHz}$ The strength of the field at the Earth's surface at this time ranges from less than 30 microteslas (0.3 gauss) in an area including most of South America and South Africa to over 60 microteslas (0.6 gauss) around the magnetic poles in northern Canada and south of Australia, and in part of Siberia.

Spektrum

Výběrové pravidlo

 $\Delta m = m(\text{initial state}) - m(\text{final state})$ $= \pm 1.$

$$\nu_{\alpha\beta} = E_{\beta} - E_{\alpha}$$

= $-\frac{1}{2}\nu_{0,1} - (+\frac{1}{2}\nu_{0,1})$
= $-\nu_{0,1}$.

Animated course – Basic concepts

..\..\QSU_NMR_course_animated\webcourse\couplings.htm

NMR a energiové hladiny

Dva spiny

$\begin{array}{c|c} J_{12} & J_{12} \\ \hline & & \\ &$

Larmorova frekvence

$$\nu_{0,1} = -\frac{1}{2\pi} \gamma_1 (1+\delta_1) B_0$$

$$\nu_{0,2} = -\frac{1}{2\pi} \gamma_2 (1+\delta_2) B_0.$$

 $\gamma 1 = \gamma 2$ homonukleární systém $\gamma 1 \neq \gamma 2$ heteronukleární systém

number	spin states	energy
1	αα	$+\frac{1}{2}\nu_{0,1}+\frac{1}{2}\nu_{0,2}+\frac{1}{4}J_{12}$
2	lphaeta	$+\frac{1}{2}\nu_{0,1} - \frac{1}{2}\nu_{0,2} - \frac{1}{4}J_{12}$
3	eta lpha	$-\frac{1}{2}\nu_{0,1}+\frac{1}{2}\nu_{0,2}-\frac{1}{4}J_{12}$
4	$\beta\beta$	$-\frac{1}{2}\nu_{0,1} - \frac{1}{2}\nu_{0,2} + \frac{1}{4}J_{12}$

$$E_{m_1m_2} = m_1\nu_{0,1} + m_2\nu_{0,2} + m_1m_2J_{12}$$

Dva spiny

ββ ———	- 4
αβ	2
βα —	<u> </u>
αα	1

number	spin states	М
1	αα	1
2	$\alpha\beta$	0
3	$\beta \alpha$	0
4	$\beta\beta$	-1

¹³C –¹ł

Výběrové pravidlo $\Delta M = \pm 1$ Dovolené přechody mezi 1-3 a 2-4, 1-2 a 3-4, NMR a energiové hladiny Dva spiny

$$\begin{aligned} \nu_{12} &= E_2 - E_1 \\ &= +\frac{1}{2}\nu_{0,1} - \frac{1}{2}\nu_{0,2} - \frac{1}{4}J_{12} - (\frac{1}{2}\nu_{0,1} + \frac{1}{2}\nu_{0,2} + \frac{1}{4}J_{12}) \\ &= -\nu_{0,2} - \frac{1}{2}J_{12}. \end{aligned}$$

transition	spin states	frequency
$1 \rightarrow 2$	lpha lpha o lpha eta	$-v_{0,2} - \frac{1}{2}J_{12}$
$3 \rightarrow 4$	$\beta lpha ightarrow eta eta$	$-v_{0,2} + \frac{1}{2}J_{12}$
$1 \rightarrow 3$	lphalpha ightarrowetalpha	$-v_{0,1} - \frac{1}{2}J_{12}$
$2 \rightarrow 4$	lphaeta ightarrowetaeta	$-v_{0,1} + \frac{1}{2}J_{12}$

Dva spiny – jedno-kvantové přechody

13

NMR a energiové hladiny Dva spiny – více-kvantové přechody

number	spin states	М
1	αα	1
2	$\alpha\beta$	0
3	$\beta \alpha$	0
4	$\beta\beta$	-1

14 – dvou-kvantový přechod 23 – nul-kvantový přechod

Tři spiny

1.

 $v_{0,1}$

 $E_{m_1m_2m_3} = m_1v_{0,1} + m_2v_{0,2} + m_3v_{0,3} + m_1m_2J_{12} + m_1m_3J_{13} + m_2m_3J_{23}$

	• • • •			J_{13} J_{12}
number	spin states	M	energy	\sim
1	ααα	$\frac{3}{2}$	$+\frac{1}{2}\nu_{0,1} + \frac{1}{2}\nu_{0,2} + \frac{1}{2}\nu_{0,3} + \frac{1}{4}J_{12} + \frac{1}{4}J_{13} + \frac{1}{4}J_{23}$	$\begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix}$
2	αβα	$\frac{1}{2}$	$+\frac{1}{2}\nu_{0,1} - \frac{1}{2}\nu_{0,2} + \frac{1}{2}\nu_{0,3} - \frac{1}{4}J_{12} + \frac{1}{4}J_{13} - \frac{1}{4}J_{23}$	
3	βαα	$\frac{1}{2}$	$-\frac{1}{2}\nu_{0,1} + \frac{1}{2}\nu_{0,2} + \frac{1}{2}\nu_{0,3} - \frac{1}{4}J_{12} - \frac{1}{4}J_{13} + \frac{1}{4}J_{23}$	<u> </u>
4	ββα	$-\frac{1}{2}$	$-\frac{1}{2}\nu_{0,1} - \frac{1}{2}\nu_{0,2} + \frac{1}{2}\nu_{0,3} + \frac{1}{4}J_{12} - \frac{1}{4}J_{13} - \frac{1}{4}J_{23}$	
5	ααβ	$\frac{1}{2}$	$+\tfrac{1}{2}\nu_{0,1} + \tfrac{1}{2}\nu_{0,2} - \tfrac{1}{2}\nu_{0,3} + \tfrac{1}{4}J_{12} - \tfrac{1}{4}J_{13} - \tfrac{1}{4}J_{23}$	J_{13} J_{13}
6	lphaetaeta	$-\frac{1}{2}$	$+\frac{1}{2}\nu_{0,1} - \frac{1}{2}\nu_{0,2} - \frac{1}{2}\nu_{0,3} - \frac{1}{4}J_{12} - \frac{1}{4}J_{13} + \frac{1}{4}J_{23}$	
7	βαβ	$-\frac{1}{2}$	$-\frac{1}{2}\nu_{0,1} + \frac{1}{2}\nu_{0,2} - \frac{1}{2}\nu_{0,3} - \frac{1}{4}J_{12} + \frac{1}{4}J_{13} - \frac{1}{4}J_{23}$	41 11
8	βββ	$-\frac{3}{2}$	$-\frac{1}{2}\nu_{0,1} - \frac{1}{2}\nu_{0,2} - \frac{1}{2}\nu_{0,3} + \frac{1}{4}J_{12} + \frac{1}{4}J_{13} + \frac{1}{4}J_{23}$	И В В В В В В В В В В В В В В В В В В В
		_		M
				<u>A</u>

Tři spiny

Spin 3 β

βββ -----8

Spin 3 α

αββ-----7

αβα—____2 βαα—____3 ααβ------5

ααα — 1

Tři spiny

transition	state of spin 2	state of spin 3	frequency
1–3	α	α	$-v_{0,1} - \frac{1}{2}J_{12} - \frac{1}{2}J_{13}$
2–4	β	α	$-v_{0,1} + \frac{1}{2}J_{12} - \frac{1}{2}J_{13}$
5–7	α	β	$-v_{0,1} - \frac{1}{2}J_{12} + \frac{1}{2}J_{13}$
6–8	β	β	$-v_{0,1} + \frac{1}{2}J_{12} + \frac{1}{2}J_{13}$

Výběrové pravidlo $\Delta M = \pm 1$

ale jen jeden spin může změnit svůj stav

NMR a energiové hladiny Tři spiny - subspektra

18

Tři spiny – více-kvantové přechody

	transition	initial state	final state	frequency
1_7	1-4	ααα	ββα	$-\nu_{0,1} - \nu_{0,2} - \frac{1}{2}J_{13} - \frac{1}{2}J_{23}$
1-2	5–8	ααβ	βββ	$-\nu_{0,1} - \nu_{0,2} + \frac{1}{2}J_{13} + \frac{1}{2}J_{23}$
1_3	1–7	ααα	βαβ	$-\nu_{0,1} - \nu_{0,3} - \frac{1}{2}J_{12} - \frac{1}{2}J_{23}$
1 5	2-8	αβα	βββ	$-\nu_{0,1} - \nu_{0,3} + \frac{1}{2}J_{12} + \frac{1}{2}J_{23}$
2-3	1–6	ααα	lphaetaeta	$-\nu_{0,2} - \nu_{0,3} - \frac{1}{2}J_{12} - \frac{1}{2}J_{13}$
2 3	3-8	βαα	βββ	$-v_{0,2} - v_{0,3} + \frac{1}{2}J_{12} + \frac{1}{2}J_{13}$

19

Dva spiny – silná interakce $\Delta \delta_{12} = (v_{0,1} - v_{0,2}) < 7^*J_{12}$

transition	frequency	intensity
1-2	$\frac{1}{2}D - \frac{1}{2}\Sigma - \frac{1}{2}J_{12}$	$(1 + \sin 2\theta)$
3–4	$\frac{1}{2}D - \frac{1}{2}\Sigma + \frac{1}{2}J_{12}$	$(1 - \sin 2\theta)$
1–3	$-\frac{1}{2}D - \frac{1}{2}\Sigma - \frac{1}{2}J_{12}$	$(1 - \sin 2\theta)$
2-4	$-\frac{1}{2}D - \frac{1}{2}\Sigma + \frac{1}{2}J_{12}$	$(1 + \sin 2\theta)$

$$\Sigma = v_{0,1} + v_{0,2}$$
 $D^2 = (v_{0,1} - v_{0,2})^2 + J_{12}^2$. $\sin 2\theta = \frac{J_{12}}{D}$.

$$D^{2} = (v_{0,1} - v_{0,2})^{2} + J_{12}^{2}$$

$$\approx (v_{0,1} - v_{0,2})^{2} \quad \checkmark \quad \text{slabá interakce}$$

pro $(v_{0,1} - v_{0,2}) = 7^* J_{12}$ sin $2\theta = 0.143$, $\theta = 4.1$

Dva spiny – silná interakce $\Delta \delta_{12} < 7^* J_{12}$

Dva spiny – silná interakce $\Delta \delta_{12} < 7^* J_{12}$

 $v_{0,1} = \frac{1}{2}(\Sigma + (v_{0,1} - v_{0,2}))$ $v_{0,2} = \frac{1}{2}(\Sigma - (v_{0,1} - v_{0,2})).$

22

Larmorova precesní frekvence

Směr rotace je negativní – $+x \rightarrow -y!!$

 $\gamma \overline{B}_0$ $\overline{v_0}$ =

Pravidlo pravé ruky Pozor na znaménko γ !

Makroskopická magnetizace

Malcolm H. Levitt: Spin Dynamics, Basics of Nuclear Magnetic Resonance Wiley 2008, ISBN-10: 0470511176, ISBN-13: 978-0470511176, Edition: 2 Chapter 2.4 Spin Precession, p. 27-38.

The polarisation process

Field causes precession and alignment,..
 O...but nuclear interactions randomise orientations

Makroskopická magnetizace

$$M(M_{x'}, M_{y'}, M_{z}) = \Sigma (\mu_{i})$$

Curieho zákon $M_0 = N.\gamma.h^2 I(I+1)/3kT.H_o$ $N=N_{\alpha} - N_{\beta}$

Boltzmanova rovnice

$$N_{\alpha} = N_{\beta} .exp(-(E_{\alpha} - E_{\beta}/kT))$$

Makroskopická magnetizace

Vektorový model NMR Makroskopická magnetizace Výpočet obsazení spinových hladin Boltzmanova rovnice Energie termálního pohybu $E = k.T = 4.18.10^{-21}$ $N_{\alpha} = N_{\beta} .exp(-(E_{\alpha} - E_{\beta}/kT))$ $v_{\alpha} - v_{\beta} = -500 \text{ MHz}$ $E_{\alpha} - E_{\beta} = -500 \ 000 \ 000 \ . \ 6,626. \ 10^{-34} = -3,313.10^{-25} \text{ J}$ $k = 1,38 \ 10^{-23} \ J.deg^{-1}$ T=303 K $N_{\alpha} = N_{\beta} \cdot \exp(3.13/(1.38 \times 303) \times 10^{-2}) = N_{\beta} \cdot \exp(0.0000749)$ $= N_{\beta} \cdot 1.0000749$

Detekce

Pohyb vektoru magnetizace

 $d\mu/dt = -\gamma \cdot B_0 \times \mu$

(klasická pohybová rovnice)

31

 $\overrightarrow{M}(M_{x'} M_{y'} M_{z}) = \Sigma (\overrightarrow{\mu_{i}})$

B₀

ω₀

Ζ

 $\frac{1}{dM/dt} = -\gamma B_0 \times M = \omega \times M$

Detekce

Směr rotace je negativní – $+x \rightarrow -y!!$

33

Larmorova frekvence v rotující souřadné soustavě – efektivní pole

Offset

Vektorový model NMR

$$\Omega = \omega_0 - \omega_{\text{rot. fram.}}.$$

$$\omega = -\gamma B.$$

$$\Omega = -\gamma \Delta B$$

$$\Delta B = -\frac{\Omega}{\gamma}.$$

$$\Omega = \omega_0 - (-\omega_{\text{RF}})$$

$$= \omega_0 + \omega_{\text{RF}}.$$

$$\sin \theta = \frac{B_1}{B_{\text{eff}}}$$

$$\cos \theta = \frac{\Delta B}{B_{\text{eff}}}$$

$$\tan \theta = \frac{B_1}{\Delta B}.$$

Ζ

Vektorový model NMR Larmorova frekvence v rotující souřadné soustavě – efektivní pole

$$\Omega = -\gamma \triangle B.$$

$$\omega_1 = \gamma B_1$$

$$\omega_{\rm eff} = \sqrt{\omega_1^2 + \Omega^2}.$$

$$\omega_{\rm eff} = \gamma B_{\rm eff}$$

$$\sin \theta = \frac{\omega_1}{\omega_{\text{eff}}}$$
 $\cos \theta = \frac{\Omega}{\omega_{\text{eff}}}$ $\tan \theta = \frac{\omega_1}{\Omega}$

RF pulzy – působení v rezonanci – offset $\Omega = \Delta B = 0$

 $\beta = \omega_1 t_p$ $\beta = \nu_1 \cdot t_p \cdot 360^{\circ}$ $M_z = M_0 \cos \beta \qquad M_y = -M_0 \sin \beta;$ 36
RF pulzy – ´tvrdé pulzy´

Je-li
$$\beta$$
 = 90° pro t_p = 12 µs potom

$$\omega_1 = \frac{\pi/2}{12 \times 10^{-6}} = 1.3 \times 10^5 \text{ rad s}^{-1}$$

υ₁= 20 833,333 Hz

Detekce v rotující souřadné soustavě

$$(\omega_1/2\pi) = \frac{1}{2t_{180}} = \frac{1}{2 \times 15.5 \times 10^{-6}} = 32.3 \text{ kHz}.$$

Spinové echo

Fáze rf pulzů

(a)

Relaxace

Off-rezonanční vlivy a slabé pulzy

$$M_{\rm abs} = \sqrt{M_x^2 + M_y^2}$$

Selektivní excitace a slabé pulzy

NMRSim demo

Selektivní inverze a slabé pulzy

Vektorový model NMR - shrnutí

- Vysokofrekvenční výkon vytváří ve snímací cívce okolo měřeného vzorku oscilující magnetické pole B₁ v definované směru kolmém na směr statického magnetického pole.
- Toto lineárně oscilující pole může být rozloženo na dvě protisměrně rotující magnetická pole. Pouze jedno z nich, mající shodnou frekvenci a směr s frekvencí Larmorovou, se bere v úvahu.
- Rotující pole se zavedením rotující souřadně soustavy (rss) s vhodnou frekvencí stane statickým.
- V rss jsou rezonanční frekvence modifikovány. Rozdílová frekvence mezi frekvencí rss a rezonančním Larmorovým kmitočtem nazývaná offset Ω potom odpovídá redukovanému magnetickému poli

 $\Delta B = - \Omega / \gamma.$

- Vektor magnetizace rotuje kolem efektivního magnetického pole, které je vektorovým součtem ΔB + B₁.
- Efektivní pole je orientováno blízko ose pole B₁ pokud je rezonanční ofset malý.

FID – free induction decay

FID – free induction decay

 $M_x = M_0 \cos \Omega t$ $M_y = M_0 \sin \Omega t.$

 $S_x(t) = S_0 \cos \Omega t$ and $S_y(t) = S_0 \sin \Omega t$

$$S(t) = S_x(t) + i S_y(t)$$

= $S_0 \cos \Omega t + i S_0 \sin \Omega t$
= $S_0 \exp(i \Omega t)$.

$$S(t) = S_0 \exp(i\Omega t) \exp\left(\frac{-t}{T_2}\right).$$

Jean Baptiste Joseph Fourier born Auxerre, March 21, 1768 died, Paris, May 16, 1830

He took a prominent part in his own district in promoting the revolution, and was rewarded by an appointment in 1795 in the Normal school, and subsequently by a chair in the Polytechnic school.

Fourier went with Napoleon on his Eastern expedition in 1798 as a scientific advisor, and was made governor of Lower Egypt.

After the British victories and the capitulation of the French under General Menou in 1801, Fourier returned to France, and was made prefect of Grenoble, and it was while there that he made his experiments on the propagation of heat. He moved to Paris in 1816. In 1822 he published his *Théorie analytique de la chaleur*, in which he shows that any functions of a variable, whether continuous or discontinuous, can be expanded in a series of sines of multiples of the variable - a result which is constantly used in modern analysis.

J.W.Cooley and J.W.Tukey, *Math. Comp.* 1965, 19, 297 Fast Fourier Transform Fourierova transformace a zpracování dat Fourierova transformace – základní vlastnosti

FT
$$S(v) = \int_{\infty}^{+\infty} S(t) . \exp(-i . 2\pi . v.t) dt$$

_{iFT}
$$S(t) = \int_{-\infty}^{+\infty} S(v) . exp(+i.2\pi.v.t) dv$$

Diskrétní Fourierova transformace – algoritmus Cooley a Tukey, 1966

Cooley-Tukey algoritmus je nejpoužívanější variantou FFT algoritmu.

Tato metoda (a obecně myšlenka FFT) byla popularizována v práci <u>J. W. Cooleye</u> a <u>J. W. Tukeye</u> z roku <u>1965</u>, nicméně později se přišlo na to, že tito autoři pouze znovuobjevili algoritmus známý již <u>Gaussovi</u> kolem roku <u>1805</u> (který byl poté v omezené podobě několikrát znovu objeven).

Fourierova řada
$$S(x) = \sum C_n e^{in\omega x}$$

Koeficienty Fourierovy řady $C_n = 1/T \int f(x) e^{-in\omega x} dx$

Nalezení koeficientů Fourierovy řady = harmonická analýza

Fourierova transformace – základní vlastnosti

Fourierova transformace – základní vlastnosti

Fourierova transformace – základní vlastnosti

Fourierova transformace – základní vlastnosti

Fourierova transformace a zpracování dat Fourierova transformace – základní theorémy

linearita	x(t) + y(t)	\leftrightarrow	X(v) + Y(v)
časové škálování	x(kt)	< >	$1/k$.X(ν/k)
časový posun	x(t - t ₀)	\Leftrightarrow	$X(v)exp(-i2\pi vt_0)$
modulace	x(t). exp(i2π	$(v_0) \Leftrightarrow$	$X(v - v_0)$
sudá funkce	x _E (t)	\Leftrightarrow	$X_{E}(v) = R_{E}(v)$ sudá a reálná
lichá funkce	x _o (t)	\Leftrightarrow	$i . X_0(v) = i I_0(v)$ lichá a imaginární
reálná funkce	x _R (t)	\Leftrightarrow	$X(v) = R_{E}(v) + i I_{O}(v)$

Fourierova transformace a zpracování dat Fourierova transformace – základní vlastnosti

Konvoluční integrál

$$r(t)^*s(t) = \int_{-\infty}^{+\infty} r(\tau) \cdot s(t - \tau) d\tau$$

FT konv. integrálu

 $\Im(\mathbf{r}(t)^*\mathbf{s}(t)) = \mathbf{R}(v).\mathbf{S}(v)$

příklady

Fourierova transformace a zpracování dat Fourierova transformace – základní vlastnosti

$$FT(f(t).g(t)) = \int_{-\infty}^{+\infty} F(v).G(\mu - v).dv$$

F(v) = FT(f(t))G(v) = FT(g(t))

příklady

Fourierova transformace

Fourierova transformace

Ω

Fáze spektra $S_x(t) = \gamma \cos \Omega t \exp(-t/T_2)$ $S_y(t) = \gamma \sin \Omega t \exp(-t/T_2)$

$$S(t) = S_x(t) + iS_y(t)$$

= $\gamma(\cos \Omega t + i \sin \Omega t) \exp(-t/T_2)$
= $\gamma \exp(i\Omega t) \exp(-t/T_2)$

$$S(\omega) = FT[S(t)]$$

= $\gamma \{A(\omega) + iD(\omega)\}$

 γ – amplituda signálu

$$A(\omega) = \frac{1}{(\omega - \Omega)^2 T_2^2 + 1} \qquad D(\omega) = \frac{(\omega - \Omega) T_2}{(\omega - \Omega)^2 T_2^2 + 1}$$

Lorentzův tvar spektrálních čar

Fáze spektra

real

8.10.2014 66

Fáze spektra

$$S(t) = S_o \exp(i\Omega t) \exp\left(-\frac{t}{T_2}\right) \exp(i\varphi)$$
FT

 $S_{o}[A(\omega) + iD(\omega)] \cdot \exp(i\varphi) =$ $S_{o}[A(\omega) + iD(\omega)] \cdot [\cos\varphi + i \cdot \sin\varphi] =$ $S_{o}[\cos\varphi \cdot A - \sin\varphi \cdot D(\omega)] + iS_{o}[\sin\varphi \cdot A(\omega) + \cos\varphi \cdot D(\omega)]$

real

imaginary

8.10.2014 67

Fáze spektra

fázová korekce
fázově posunutý signál

$$\exp(i\phi_{\text{corr}})S(t) = \exp(i\phi_{\text{corr}}) \times \left[S_0 \exp(i\phi) \exp(i\Omega t) \exp\left(\frac{-t}{T_2}\right)\right]$$

$$\exp(i\phi_{\text{corr}})S(t) = \exp(i(\phi_{\text{corr}} + \phi)) \left[S_0 \exp(i\Omega t) \exp\left(\frac{-t}{T_2}\right)\right].$$

$$\text{je-li} \phi_{\text{corr}} = -\phi_{\text{r}} \text{ pak exp i } (\phi + \phi_{\text{corr}}) = 1$$

$$\exp(i\phi_{\text{corr}})S(t) = S_0 \exp(i\Omega t) \exp\left(\frac{-t}{T_2}\right).$$

Analogicky, korekce platí i ve frekvenční doméně

 $\exp(i\phi_{\text{corr}})S(\omega).$

Fáze spektra – frekvenčně závislá chyba

fázová chyba lineárně závislá na ofsetu

Zvýšení citlivosti

Zvýšení citlivosti

Zvýšení rozlišení

72
Zvýšení rozlišení

Přizpůsobený filtr (matched filter) $\alpha = R_2^*$

$$\Delta v_{1/2} = 2^{1/2} \Delta v_{1/2}^{*}$$

Zvýšení rozlišení

$$W(t) = \sin\left(\frac{\pi t}{t_{\text{acq}}}\right). \quad W(t) = \sin\left(\frac{(\pi - \phi)t}{t_{\text{acq}}} + \phi\right). \quad W(t) = \sin^2\left(\frac{(\pi - \phi)t}{t_{\text{acq}}} + \phi\right).$$

74

Doplňování nulami

Zkrácení signálu (truncation)

Jednotlivé části

- Magnet
- Sonda
- Vysílač
- Příjímač
- Převodník
- Pulsní programátor
- Počítač

Magnet

Properties	Nitrogen	Helium
Molecular weight	28	4
Normal boiling point [°C] [°K]	-196 77	-269 4.2
Approximate expansion ration (volume of gas at 15°C and atmospheric pressure produced by unit volume of liquid at normal boiling point).	680	740
Density of liquid at normal boiling point [kg m ⁻³]	810	125
Color (liquid)	none	none
Color (gas)	none	none
Odour (gas)	none	none
Toxicity	very low	very low
Explosion hazard with combustible material	no	no
Pressure rupture if liquid or cold gas is trapped	yes	yes
Fire hazard: combustible	no	no
Fire hazard: promotes ignition directly	no	no
Fire hazard: liquefies oxygen and promotes ignition	yes	yes

Sonda

Jak pracuje spektrometr Vysílač – výkon *vers.* indukce rf pole

Relativní hodnota výkonu se vyjadřuje v decibelech 1 dB: P1/P2 = 1.2589254

 $!!!!!!!B_1 \sim I \sim P^{1/2} (P=RI^2)!!!!!!!!$

power ratio =
$$\left(\frac{\omega_1^{\text{new}}/2\pi}{\omega_1^{\text{init}}/2\pi}\right)^2$$
.
power ratio in dB = $10 \log_{10} \left(\frac{\omega_1^{\text{new}}/2\pi}{\omega_1^{\text{init}}/2\pi}\right)^2$
= $20 \log_{10} \left(\frac{\omega_1^{\text{new}}/2\pi}{\omega_1^{\text{init}}/2\pi}\right)$.

Relativní hodnota rf pole vyjádřená v decibelech 1 dB: $\omega 1/\omega 2 = 1.120185$

Vysílač – fázově posunuté pulzy

 $2B_1 \cos \omega_{\rm RF} t$.

 $2B_1 \sin \omega_{\rm RF} t$.

3bitový A/D převodník (8 úrovní) $2^n = 8$ A/D převodník

Typický A/D převodník 16 bitů tj. 65 536 úrovní 32 bitů Tj. 4 294 967 296 úrovní

A/D převodník – vzorkovací rychlost

Nyquistova frekvence

$$f_{\max} = \frac{1}{2\Delta};$$
$$\Delta = \frac{1}{2f_{\max}}$$

J

 $f_{max} = 1 \text{ kHz} => \Delta = 500 \text{ }\mu\text{s}$

A/D-převodník – překládání signálů

Příjimač

Kvadraturní detekce

Kvadraturní detekce

mezifrekvence

filter odstraní frekvence $\omega_{o} + \omega_{rx}$

Kvadraturní detekce – čas vers. frekvence

Šířka spektra f_{sw}

Akviziční čas t_{acq}

N – počet akvizičních bodů

$$\Delta = \frac{1}{f_{\rm SW}} \qquad \qquad N = \frac{t_{\rm acq}}{\Delta}.$$

 Δ – vzorkovací interval

Pulzní programátor

INEPT s refokusací

Jak pracuje spektrometr Pulzní programátor

;ineptrd ;avance-version (02/05/31) ;INEPT for non-selective polarization transfer ;with decoupling during acquisition #include <Avance.incl> "p2=p1*2" "p4=p3*2" "d3=1s/(cnst2*cnst11)" "d4=1s/(cnst2*4)" "d12=20u" 1 ze 2 30m do:f2 d1 d12 pl2:f2 (p3 ph1):f2 d4 (center (p4 ph2):f2 (p2 ph4)) d4 (p3 ph3):f2 (p1 ph5) d3 (center (p4 ph2):f2 (p2 ph6)) d3 pl12:f2 $q_0=2 ph_{31} cp_{d2}$:f2 30m do:f2 mc #0 to 2 F0(zd) exit 15.10.2014

```
ph1=0 0 0 0 0 0 0 0 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 ph2=0 2
ph3=1 1 3 3
ph4=0 2
ph5=0 0 0 0 1 1 1 1 2 2 2 2 3 3 3 3
ph6=0 2 0 2 1 3 1 3
ph31=0 0 2 2 1 1 3 3
```

:pl1 : f1 channel - power level for pulse (default) ;pl2 : f2 channel - power level for pulse (default) ;pl12: f2 channel - power level for CPD/BB decoupling :p1 : f1 channel - 90 degree high power pulse ;p2 : f1 channel - 180 degree high power pulse :p3 : f2 channel - 90 degree high power pulse ;p4 : f2 channel - 180 degree high power pulse ;d1 : relaxation delay; 1-5 * T1 ;d3:1/(6J(XH)) XH, XH2, XH3 positive 1/(4J(XH)) XH only 1/(3J(XH)) XH, XH3 positive, XH2 negative ;d4:1/(4J(XH)) ;d12: delay for power switching [20 usec] ;cnst2: = J(XH) ;cnst11: 6 XH, XH2, XH3 positive 4 XH only 3 XH, XH3 positive, XH2 negative ;NS: 4 * n, total number of scans: NS * TD0 :DS: 16 ;cpd2: decoupling according to sequence defined by cpdprg2 ;pcpd2: f2 channel - 90 degree pulse for decoupling sequence

;\$Id: ineptrd,v 1.8 2002/06/12 09:05:00 ber Exp \$

Vektorový model = Blochova rovnice

$$d\vec{M}/dt = -\gamma \cdot \vec{B}_0 \times \vec{M} - M_x/T_2 \cdot \vec{i} - M_y/T_2 \cdot \vec{j} - (M_z - M_0)/T_1 \cdot \vec{k}$$

$$\vec{M}(t) = M_x(t) + M_y(t) + M_z(t) = a(t) \cdot \vec{i} + b(t) \cdot \vec{j} + c(t) \cdot \vec{k}$$

92

k

Numerické řešení

Vektorový model = rotační matice

	1	0	0
$R_x(\theta) =$	0	cos θ	sin θ
	0	-sin θ	cos θ

	cos χ	0	-sin χ
$R_{y}(\chi) =$	0	1	0
	sin χ	0	cos χ

Příklady pro různé úhly a směry rotace na tabuli

Přestručné opakování základů kvantové mechaniky

Operátor

Operátor x funkce = nová funkce; d/dx(sin x) = cos x

Rotační moment hybnosti

Spinový operátor

 I_x , I_y a I_z – Pauliho spinové matice

Hamiltonián

Operátor energie

Vlastní hodnoty operátorů, vlastní funkce

Přestručné opakování základů kvantové mechaniky

Matice hustoty (operátor)

Operátor hustoty (též *matice hustoty* nebo *statistický operátor*) je <u>operátor</u> používaný pro popis kvantového <u>stavu</u> systému. Na rozdíl od <u>vlnové funkce</u> je obecnější, protože kromě čistých kvantových stavů popisuje i měřitelné vlastnosti <u>statistických souborů</u> kvantových stavů, tedy případ, kdy pracujeme se směsí různých kvantových stavů, které jsou zastoupeny s jistými pravděpodobnostmi. Takové statistické soubory se nazývají *smíšenými stavy*.

Operátor hustoty se široce používá v teorii <u>dekoherence</u> a obecně v teorii <u>otevřených kvantových systémů</u>, kdy se systém nevyvíjí koherentně, tj. podle <u>Schrödingerovy rovnice</u>, ale je průběžně měřen svým okolím. V takovém případě nelze formalismus vlnové funkce využít, protože systém je procesem měření z čistého kvantového stavu pomalu přeměňován na stav smíšený.

Hamiltonián pulzů a vývojových intervalů

 $\sigma(t) = a(t)I_x + b(t) I_y + c(t)I_z$

 $H_{\rm free} = \Omega I_z$

$$H_{\text{pulse},x} = \omega_1 I_x$$

$$H_{\text{pulse},y} = \omega_1 I_y$$

Součinový operátorový formalismus Přestručné opakování základů kvantové mechaniky

Pohybová rovnice – Liouville-von Neumanova rovnice $\sigma(t)/dt = -i .[H(t), \sigma(t)]$

 $\sigma(t) = \exp(-i H t) \sigma(0) \exp(i H t)$

$$H = \omega_1 I_x \qquad \sigma(0) = I_z$$

$$\sigma(t_{p}) = \exp(-i\omega_{1}t_{p}I_{x}) I_{z} \exp(i\omega_{1}t_{p}I_{x})$$

$$\beta$$

Přestručné opakování základů kvantové mechaniky

$$\exp(-i\beta I_x) I_z \exp(i\beta I_x) \equiv \cos\beta I_z - \sin\beta I_y$$

$$\sigma(t_{\rm p}) = \cos\omega_1 t_{\rm p} \ I_z - \sin\omega_1 t_{\rm p} \ I_y$$

22.10.2013 29.10.2013

Standardní rotace

1. příklad
$$\exp(-i\theta I_x) I_y \exp(i\theta I_x)$$
 $\exp(-i\theta I_x) I_y \exp(i\theta I_x) \equiv \cos\theta I_y + \sin\theta I_z$
2. příklad $\exp(-i\theta I_y) \{-I_z\} \exp(i\theta I_y)$
 $\exp(-i\theta I_y) \{-I_z\} \exp(i\theta I_y) \equiv \cos\theta \{-I_z\} + \sin\theta \{-I_x\}$
 $\equiv -\cos\theta I_z - \sin\theta I_x$
Zkrácená notace $\sigma(t_p) = \exp(-i\omega_1 t_p I_x) \sigma(0) \exp(i\omega_1 t_p I_x)$
 $\sigma(0) \xrightarrow{\omega_1 t_p I_x} \sigma(t_p)$
 $I_z \xrightarrow{\omega_1 t_p I_x} \cos\omega_1 t_p I_z - \sin\omega_1 t_p I_y$

Spinové echo – příklad výpočtu

90°(x)

$$\begin{array}{c}a\\ delay \tau \xrightarrow{b} 180^{\circ}(x) \xrightarrow{e} delay \tau \xrightarrow{f} acquire\\ \hline -I_{v} \xrightarrow{\Omega \tau I_{z}} \rightarrow \sigma(b)\\ \hline -I_{v} \xrightarrow{\Omega \tau I_{z}} \rightarrow -\cos \Omega \tau I_{v} + \sin \Omega \tau I_{x}\end{array}$$

$$\begin{aligned} &-\cos\Omega\tau\,I_{y} + \sin\Omega\tau\,I_{x} \xrightarrow{\omega_{1}t_{p}I_{x}} \sigma(e) \\ &-\cos\Omega\tau\,I_{y} \xrightarrow{\omega_{1}t_{p}I_{x}} -\cos\Omega\tau\cos\Omega\tau\cos\omega_{1}t_{p}\,I_{y} - \cos\Omega\tau\sin\omega_{1}t_{p}\,I_{z} \\ &-\cos\Omega\tau\,I_{y} \xrightarrow{\pi I_{x}} \cos\Omega\tau\,I_{y} \\ &-\cos\Omega\tau\,I_{y} + \sin\Omega\tau\,I_{x} \xrightarrow{\pi I_{x}} \cos\Omega\tau\,I_{y} + \sin\Omega\tau\,I_{x} \end{aligned}$$

Spinové echo – příklad výpočtu

Dvouspinové operátory

Dvouspinové operátory

Antifázové (anti-phase) operátory - 4

Více-kvantové operátory - 4

multiple quantum: $2I_{1x}I_{2y}$ $2I_{1y}I_{2x}$ $2I_{1x}I_{2x}$ $2I_{1y}I_{2y}$

Zbývající operátory - 2

E - jednotkový operátor, $2I_{1z}I_{2z}$

Celkový počet operátorů 4[№] (N je počet spinů) pro N=2 tedy 16

 Ω_1

103

Popis vlivu chemického posunu a rf pulzů na vývoj matice hustoty

Dvou spinový systém – vliv chemického posunu na $I_{\rm 1x}$

$$H_{\rm free} = \Omega_1 I_{1z} + \Omega_2 I_{2z}$$

$$I_{1x} \xrightarrow{H_{\text{free}}t} I_{1x} \xrightarrow{\Omega_1 t I_{1z} + \Omega_2 t I_{2z}} I_{1x} \xrightarrow{\Omega_1 t I_{1z}} \xrightarrow{\Omega_2 t I_{2z}} I_{1x} \xrightarrow{\Omega_2 t I_{2z}} I_{2x} \xrightarrow{\Omega_2 t I_{2z}} I_{2x} \xrightarrow{\Omega_2 t I_{2x}} I_{2x} \xrightarrow{\Omega_2$$

$$I_{1x} \xrightarrow{\Omega_1 t I_{1z}} \cos \Omega_1 t I_{1x} + \sin \Omega_1 t I_{1y} \xrightarrow{\Omega_2 t I_{2z}} \rightarrow$$

$$I_{1x} \xrightarrow{\Omega_1 t I_{1z} + \Omega_2 t I_{2z}} \cos \Omega_1 t I_{1x} + \sin \Omega_1 t I_{1y}$$

Dvou spinový systém – vliv rf pulzu v ose y na $2I_{1x}I_{2z}$

$$H = \omega_1 I_{1y} + \omega_1 I_{2y}$$

$$2I_{1x}I_{2z} \xrightarrow{\omega_{1}tI_{1y}} \xrightarrow{\omega_{1}tI_{2y}} \rightarrow 2I_{1x}I_{2z} \xrightarrow{\omega_{1}tI_{1y}} \cos \omega_{1}t \, 2I_{1x}I_{2z} - \sin \omega_{1}t \, 2I_{1z}I_{2z} \xrightarrow{\omega_{1}tI_{2y}} \rightarrow 2I_{1x}I_{2z} \xrightarrow{\pi f 2I_{1y}} - 2I_{1z}I_{2z} \xrightarrow{\pi f 2I_{2y}} \rightarrow 2I_{2z}I_{2y} \xrightarrow{\pi f 2I_{2y}} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2y}I_{2y}I_{2y} \rightarrow 2I_{2y}I_{2$$

$$2I_{1x}I_{2z} \xrightarrow{\pi/2I_{1y}} -2I_{1z}I_{2z} \xrightarrow{\pi/2I_{2y}} -2I_{1z}I_{2x} \xrightarrow{\pi/2I_{2y}} -2I_{1z}I_{2x} \xrightarrow{104}$$

Popis vlivu spin-spinové skalární interakce na vývoj matice hustoty

Popis vlivu spin-spinové skalární interakce na vývoj matice hustoty

Hamiltonián
$$H_{\rm J} = 2\pi J_{12} I_{1z} I_{2z}$$

Popis spinového echa ve dvouspinovém systému s J interakcí

Homonukleární systém

 $-\tau - 180^{\circ}(x)$, to spin 1 and spin 2) $-\tau -$ Chemický posun je refokusován (viz obrázek č. 36)

107

1. interval
$$\tau$$

 $I_{1x} \xrightarrow{2\pi J_{12}\tau I_{1z}I_{2z}} \cos \pi J_{12}\tau I_{1x} + \sin \pi J_{12}\tau 2I_{1y}I_{2z}$
180° pulz
 $\cos \pi J_{12}\tau I_{1x} + \sin \pi J_{12}\tau 2I_{1y}I_{2z} \xrightarrow{\pi I_{1x}} \frac{\pi I_{2x}}{2} \xrightarrow{\pi I_{2x}} \cos \pi J_{12}\tau I_{1x} - \sin \pi J_{12}\tau 2I_{1y}I_{2z}$

Spinové echo v homonukleárním systému nemá žádný vliv na vývoj J

 $I_{1x} \xrightarrow{\tau - 180^{\circ}(x) - \tau} \cos 2\pi J_{12}\tau \ I_{1x} + \sin 2\pi J_{12}\tau \ 2I_{1y}I_{2z}$

Popis spinového echa ve dvouspinovém systému s J interakcí

Homonukleární systém

 $-\tau - 180^{\circ}(x)$, to spin 1 and spin 2) $-\tau - \tau$

Chemický posun je refokusován (viz obrázek č. 87/88)

Interkonverze soufázové a antifázové magnetizace

$$\tau = 1/4J$$
 $-1/(4J_{12}) - 180^{\circ}(x) - 1/(4J_{12}) -$

$$I_{1x} \xrightarrow{\tau - 180^{\circ}(x) - \tau} \cos 2\pi J_{12} \tau \ I_{1x} + \sin 2\pi J_{12} \tau \ 2I_{1y}I_{2z}$$

 $I_{1x} \rightarrow 2I_{1y}I_{2z}$ $2I_{1x}I_{2z} \rightarrow I_{1y}$
Popis spinového echa ve dvouspinovém systému s J interakcí

Popis spinového echa ve dvouspinovém systému s J interakcí

Ale vývoj v důsledku chemického posunu spinu I_1 zůstává zachován

Více-kvantové členy

Řád koherence - p

$$I_{x'} 2I_{1y}I_{2z}$$
 $p = \pm 1$

$$I_{z'} 2I_{1z}I_{2z}$$
 $p = 0$

 $2I_{1x}I_{2y}$ p = 0 i p = ±2

Zdvihové operátory (raising and lowering operators)

$$I_{+} \quad p = +1 \qquad I_{+} = I_{x} + iI_{y} \qquad I_{-} = I_{x} - iI_{y} \qquad I_{-} p = -1$$

$$I_{x} = \frac{1}{2}(I_{+} + I_{-}) \qquad I_{y} = \frac{1}{2i}(I_{+} - I_{-})$$

$$2I_{1x}I_{2x} = 2 \times \frac{1}{2}(I_{1+} + I_{1-}) \times \frac{1}{2}(I_{2+} + I_{2-})$$

$$= \frac{1}{2}(I_{1+}I_{2+} + I_{1-}I_{2-}) + \frac{1}{2}(I_{1+}I_{2-} + I_{1-}I_{2+})$$

$$p = +2 \qquad p = -2 \qquad p = 0 \qquad p = 0 \qquad 111$$

Více-kvantové členy

Řád koherence - p

double quantum part $[2I_{1x}I_{2x}] = \frac{1}{2}(I_{1+}I_{2+} + I_{1-}I_{2-})$

$$\begin{aligned} \frac{1}{2} (I_{1+}I_{2+} + I_{1-}I_{2-}) &= \frac{1}{2} \Big[(I_{1x} + iI_{1y}) (I_{2x} + iI_{2y}) + (I_{1x} - iI_{1y}) (I_{2x} - iI_{2y}) \Big] \\ &= \frac{1}{2} \Big[2I_{1x}I_{2x} + 2I_{1y}I_{2y} \Big] \end{aligned}$$

Tříspinové operátory

Celkový počet operátorů 4[№] (N je počet spinů) pro N=3 tedy 64

Alternativní notace

IS spinový systém

 $2I_{1y}I_{2z}$ $2I_yS_z$

I_nS spinový systém

-CH₃, -CH₂

Více-kvantové členy - vývoj

double quantum, $p = \pm 2$

$$DQ_{x}^{(ij)} \equiv \frac{1}{2} \left(2I_{ix}I_{jx} - 2I_{iy}I_{jy} \right) \equiv \frac{1}{2} \left(I_{i+}I_{j+} + I_{i-}I_{j-} \right)$$
$$DQ_{y}^{(ij)} \equiv \frac{1}{2} \left(2I_{ix}I_{jy} + 2I_{iy}I_{jx} \right) \equiv \frac{1}{2i} \left(I_{i+}I_{j+} - I_{i-}I_{j-} \right)$$

zero quantum, p = 0

$$\begin{aligned} ZQ_x^{(ij)} &\equiv \frac{1}{2} \Big(2I_{ix}I_{jx} + 2I_{iy}I_{jy} \Big) \equiv \frac{1}{2} \Big(I_{i+}I_{j-} + I_{i-}I_{j+} \Big) \\ ZQ_y^{(ij)} &\equiv \frac{1}{2} \Big(2I_{iy}I_{jx} - 2I_{ix}I_{jy} \Big) \equiv \frac{1}{2i} \Big(I_{i+}I_{j-} - I_{i-}I_{j+} \Big) \end{aligned}$$

Popis vlivu chemického posunu

$$\begin{aligned} & \mathsf{D}\mathsf{Q}_{x}^{(ij)} \xrightarrow{\Omega_{i}tl_{iz} + \Omega_{j}tl_{jz}} \operatorname{cos}\left(\Omega_{i} + \Omega_{j}\right) t \, \mathsf{D}\mathsf{Q}_{x}^{(ij)} + \operatorname{sin}\left(\Omega_{i} + \Omega_{j}\right) t \, \mathsf{D}\mathsf{Q}_{y}^{(ij)} \\ & \mathsf{D}\mathsf{Q}_{y}^{(ij)} \xrightarrow{\Omega_{i}tl_{iz} + \Omega_{j}tl_{jz}} \operatorname{cos}\left(\Omega_{i} + \Omega_{j}\right) t \, \mathsf{D}\mathsf{Q}_{y}^{(ij)} - \operatorname{sin}\left(\Omega_{i} + \Omega_{j}\right) t \, \mathsf{D}\mathsf{Q}_{x}^{(ij)} \\ & \mathsf{Z}\mathsf{Q}_{x}^{(ij)} \xrightarrow{\Omega_{i}tl_{iz} + \Omega_{j}tl_{jz}} \operatorname{cos}\left(\Omega_{i} - \Omega_{j}\right) t \, \mathsf{Z}\mathsf{Q}_{x}^{(ij)} + \operatorname{sin}\left(\Omega_{i} - \Omega_{j}\right) t \, \mathsf{Z}\mathsf{Q}_{y}^{(ij)} \\ & \mathsf{Z}\mathsf{Q}_{y}^{(ij)} \xrightarrow{\Omega_{i}tl_{iz} + \Omega_{j}tl_{jz}} \operatorname{cos}\left(\Omega_{i} - \Omega_{j}\right) t \, \mathsf{Z}\mathsf{Q}_{y}^{(ij)} - \operatorname{sin}\left(\Omega_{i} - \Omega_{j}\right) t \, \mathsf{Z}\mathsf{Q}_{x}^{(ij)} \end{aligned}$$

Více-kvantové členy - vývoj

Popis vlivu spin-spinové interakce

$$DQ_{x}^{(ij)} \longrightarrow \cos \pi J_{DQ,eff} t \ DQ_{x}^{(ij)} + \cos \pi J_{DQ,eff} t \ 2I_{kz} DQ_{y}^{(ij)}$$
$$DQ_{y}^{(ij)} \longrightarrow \cos \pi J_{DQ,eff} t \ DQ_{y}^{(ij)} - \sin \pi J_{DQ,eff} t \ 2I_{kz} DQ_{x}^{(ij)}$$
$$ZQ_{x}^{(ij)} \longrightarrow \cos \pi J_{ZQ,eff} t \ ZQ_{x}^{(ij)} + \sin \pi J_{ZQ,eff} t \ 2I_{kz} ZQ_{y}^{(ij)}$$
$$ZQ_{y}^{(ij)} \longrightarrow \cos \pi J_{ZQ,eff} t \ ZQ_{y}^{(ij)} - \sin \pi J_{ZQ,eff} t \ 2I_{kz} ZQ_{x}^{(ij)}$$

J_{DQ,eff} – součet J mezi spinem i a všemi ostatními *plus* součet mezi spinem j a všemi ostatními

J_{ZQ,eff} – součet J mezi spinem i a všemi ostatními *mínus* součet mezi spinem j a všemi ostatními

2 spiny - CH				, (
		$\cos(\pi J au)$	$\sin(\pi J au)$			
	$2I_{1Z}S_X$	$2I_{1Z}S_X$	\mathbf{S}_{Y}			
	$2I_{1X}S_Z$	$2I_{1X}S_Z$	IY			
	I _X	IX	$2I_YS_Z$			
	S_X	\mathbf{S}_X	$2I_ZS_Y$			

3 spiny – CH_2

	$\cos^2(\pi J au)$	$\cos(\pi J au)$	$\cos(\pi J au) \sin(\pi J au)$	$\sin(\pi J \tau)$	$\sin^2(\pi J au)$
$4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2Z}\mathbf{S}_{X}$	$4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2Z}\mathbf{S}_{X}$		$2[I_{1Z}+I_{2Z}]S_Y$		$-\mathbf{S}_X$
$4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{S}_{X}$		$4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{S}_{X}$		$2I_{2X}S_Y$	
$4\mathbf{I}_{1X}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{S}_{Z}$	$ 4\mathbf{I}_{1X}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{S}_{Z} $		$2[\mathbf{I}_{1X}\mathbf{I}_{2Y} + \mathbf{I}_{1Y}\mathbf{I}_{2X}]$		$4[\mathbf{I_{1Y}I_{2Y}}]\mathbf{S}_{Z}$
$4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{S}_{Z}$		$4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{S}_{Z}$		$2I_{1Z}I_{2Y}$	
$2I_{2X}S_X$		$2I_{2X}S_X$		$4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{S}_{Y}$	
			\mathbf{S}_{Y}		
$2I_{2Z}S_X$	$2I_{2Z}S_X$		$+4I_{1Z}I_{2Z}S_{Y}$		$-2\mathrm{I}_{1Z}\mathrm{S}_X$
$2I_{2X}S_Z$		$2I_{2X}S_Z$		I _{2Y}	
S_X	\mathbf{S}_X		$2[I_{1Z}+I_{2Z}]S_Y$		$-4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2Z}\mathbf{S}_X$
$2I_{1X}I_{2X}$	$ 2I_{1X}I_{2X}$		$4[\mathbf{I}_{1X}\mathbf{I}_{2Y}+\mathbf{I}_{1Y}\mathbf{I}_{2X}]\mathbf{S}_{Z}$		$2I_{1Y}I_{2Y}$
$2I_{1Z}I_{2X}$		$2I_{1Z}I_{2X}$		$4\mathbf{I}_{1Z}\mathbf{I}_{2Y}\mathbf{S}_{Z}$	
I _{2X}		I_{2X}^{1}		$2I_{2Y}S_Z$	

7

4 spiny - CH₃

	$\cos^2(\pi J \tau)$	$\cos^2(\pi J \tau)$	$\cos(\pi J \tau)$	$\cos^2(\pi J au) \sin(\pi J au)$	$\cos(\pi J \tau) \sin(\pi J \tau)$	$\cos(\pi J \tau) \sin^2(\pi J \tau)$	$\sin(\pi J \tau)$	$\sin^2(\pi J \tau)$	$\sin^2(\pi J \tau)$
$8I_{1Z}I_{2Z}I_{3Z}S_X$	$8I_{1Z}I_{2Z}I_{3Z}S_X$			$4[\mathbf{I}_{1\mathcal{B}}\mathbf{I}_{2\mathcal{B}}+\mathbf{I}_{1\mathcal{B}}\mathbf{I}_{2\mathcal{B}}$		$-2[I_{1Z}+I_{2Z}]$			$-\mathbf{S}_{Y}$
				$+I_{2\mathcal{B}}I_{2\mathcal{B}}]S_Y$		$+\mathbf{I}_{\mathbf{z}\mathbf{z}}]\mathbf{S}_{\mathbf{X}}$			
8I1gI2gI2gXSX		$\mathbf{SI}_{1\mathcal{B}}\mathbf{I}_{2\mathcal{B}}\mathbf{I}_{2\mathcal{K}}\mathbf{S}_{\mathcal{K}}$			$[I_{1Z}+I_{2Z}]I_{ZX}S_Y$			$-I_{a,X}S_X$	
8I1gI2XI2XSX			8I1gI2XI3XSX				$4I_{aX}I_{aX}S_{Y}$		
8I1XI2XI2XSE	8I1XI2XI2XSE			$4[I_{1X}I_{2X}I_{3Y}]$		$8[I_{1X}I_{2Y}I_{3Y}]$			$4I_{1Y}I_{2Y}I_{3Y}$
				$+I_{1X}I_{2Y}I_{3X}$		$+I_{1Y}I_{2X}I_{3Y}$			
				$+I_{1Y}I_{2X}I_{3X}$]		$+I_{1Y}I_{2Y}I_{3X}]S_{\mathcal{B}}$			
8I1ZI2XI2XSz		SI1gI2XI2XSg			$4\mathbf{I}_{1\mathcal{Z}}[\mathbf{I}_{2\mathcal{X}}\mathbf{I}_{3\mathcal{Y}}+\mathbf{I}_{2\mathcal{Y}}\mathbf{I}_{3\mathcal{X}}]$			$8I_{1Z}I_{2Y}I_{ZY}S_{Z}$	
8I1ZI2ZI3XSZ			$8I_{1\mathcal{B}}I_{2\mathcal{B}}I_{\mathcal{B}\mathcal{X}}S_{\mathcal{B}}$				$4I_{1\mathcal{B}}I_{2\mathcal{B}}I_{3\mathcal{Y}}$		
4I _{2X} I _{3X} S _X			4I _{2X} I _{2X} S _X				$SI_{1Z}I_{2X}I_{3X}S_{Y}$		
4I _{2g} I _{ax} S _x		$4I_{2\mathcal{B}}I_{\mathbf{z}\mathcal{X}}S_{\mathcal{X}}$			$8I_{1Z}I_{2Z}I_{3X}S_Y$			$-4I_{1Z}I_{ZX}S_X$	
$4I_{2\mathcal{B}}I_{\mathcal{B}\mathcal{B}}S_{\mathcal{X}}$	$4I_{2\mathcal{B}}I_{\mathcal{B}\mathcal{B}}S_{\mathcal{X}}$			$8I_{1Z}I_{2Z}I_{3Z}S_Y$		$-4[I_{1Z}I_{2Z}]$			$-2I_{1Z}S_{Y}$
				$+2[I_{2\mathcal{B}}+I_{2\mathcal{B}}]S_{Y}$		$+\mathbf{I}_{1\mathcal{B}}\mathbf{I}_{\mathcal{B}\mathcal{B}}]\mathbf{S}_{\mathcal{X}}$			
						-8 _X			
$4I_{aX}I_{aX}S_{Z}$		$4I_{2X}I_{XX}S_{Z}$			$2I_{2X}I_{3Y}+2I_{2Y}I_{3X}$			$4I_{2Y}I_{ZY}S_{Z}$	
4I2ZIZXSZ			$4I_{2\mathcal{B}}I_{\mathcal{B},\mathcal{X}}S_{\mathcal{B}}$				$2I_{2\mathcal{S}}I_{2Y}$		
$2I_{aX}S_X$		$2I_{aX}S_X$			$4[\mathbf{I}_{1\mathcal{B}}\mathbf{I}_{\mathbf{a}\mathcal{X}} + \mathbf{I}_{\mathbf{a}\mathcal{B}}\mathbf{I}_{\mathbf{a}\mathcal{X}}]\mathbf{S}_{Y}$			$-8I_{1Z}I_{ZZ}I_{ZX}S_X$	
2125 SX	$2I_{zZ}S_X$			4[I1ZIZZ		$-2[4I_{1Z}I_{2Z}I_{2Z}]_{2Z}$			$-4I_{1Z}I_{2Z}S_{Y}$
				+Laglag]Sy		$+I_{1\mathcal{B}}+I_{2\mathcal{B}}]S_{\mathcal{X}}$			
				$+\mathbf{S}_{Y}$					
2I _{AX} S _Z			2Iax Sg				Izy		
S _X	$\mathbf{s}_{\mathbf{x}}$			$2[I_{1\mathcal{B}}+I_{2\mathcal{B}}+I_{2\mathcal{B}}]S_{Y}$		$-4[I_{1Z}I_{2Z}+I_{1Z}I_{ZZ}]$			$-8I_{1\mathcal{B}}I_{2\mathcal{B}}I_{2\mathcal{B}}S_Y$
						$+\mathbf{I}_{2\mathbf{\mathcal{S}}}\mathbf{I}_{2\mathbf{\mathcal{S}}}]\mathbf{S}_{\mathbf{\mathcal{X}}}$			
4I1X I2X I2X	4I1X I2X I2X			$8[\mathbf{I}_{1X}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{I}_{2Y}]$		$4[\mathbf{I}_{1X}\mathbf{I}_{2Y}\mathbf{I}_{3Y}$			$8I_{1Y}I_{2Y}I_{3Y}S_{Z}$
				$+I_{1X}I_{2Y}I_{3X}$		$+I_{1Y}I_{2X}I_{3Y}$			
				$+\mathbf{I}_{1Y}\mathbf{I}_{2X}\mathbf{I}_{3X}]\mathbf{S}_{\mathbf{Z}}$		$+I_{1Y}I_{2Y}I_{X}$]			
41_2I_2XI_2X		4I12I2XI2X			8[I ₁₂ /I ₂ XI ₂ Y			$4\mathbf{I}_{1\mathcal{B}}\mathbf{I}_{2Y}\mathbf{I}_{3Y}$	
					$+\mathbf{I}_{1\mathcal{B}}\mathbf{I}_{2\mathbf{Y}}\mathbf{I}_{\mathbf{z}\mathcal{X}}]\mathbf{S}_{\mathcal{B}}$				
$4I_{1\mathcal{B}}I_{2\mathcal{B}}I_{3\mathcal{X}}$			$4I_{1\mathcal{B}}I_{2\mathcal{B}}I_{2\mathcal{B}}I_{\mathcal{B}\mathcal{X}}$				$4\mathbf{I}_{1\mathcal{B}}\mathbf{I}_{2\mathcal{B}}\mathbf{I}_{2\mathcal{H}}\mathbf{S}_{\mathcal{H}}$		
2I _{2X} I _{2X}		2I _{2X} I _{3X}			$4[\mathbf{I}_{2\mathbf{X}}\mathbf{I}_{3\mathbf{Y}} + \mathbf{I}_{2\mathbf{Y}}\mathbf{I}_{3\mathbf{X}}]\mathbf{S}_{\mathbf{Z}}$			$2I_{2Y}I_{3Y}$	
2I 2Z IZ X			2I 2Z I 3 X				$2\mathbf{I}_{2\mathbf{\mathcal{B}}}\mathbf{I}_{2\mathbf{Y}}\mathbf{S}_{\mathbf{\mathcal{B}}}$		
Ix			Ix				$2I_YS_Z$		

Pulzní sekvence – editace spekter

GASPE

SEMUT

120

APT

Fig. 2.9: Dependence of signal intensities on the delay τ in the APT experiment.

APT

Fig. 2.33: (A) Pulse sequence for the SEMUT experiment. (B) ¹³C SEMUT spectrum of a region of cholesterol.

Relativní citlivost

Přenos polarizace

INEPT 90[°]±x 180[°]x 90°° □∆/2 □∆/2 90°, 180° τ/2 τ/2 ŠD 180° 90, 180× a) S Im 1 I 4 5 | | 0 | | | 2 3 1 1 6 7 90° 180° Θ±× τ τ τ ŠD 900 1800 Ъ) S 0 1 1 | 4 5 1 1 2 3 6 DEPT

Přenos polarizace – INEPT s refokusací

Přenos polarizace – INEPT – různé varianty

Přenos polarizace – INEPT – různé varianty

Přenos polarizace – DEPT

Fig. 2.26: Dependence of signal intensities of CH₃, CH₂ and CH carbons in the DEPT experiment on the angle θ_y of the last polarisation pulse.

Přenos polarizace – DEPT – různé varianty

19.11.2014

Elementární základy

COSY – COrrelated SpectroscopY

Schematic COSY spectrum for two coupled spins, A and X

Elementární základy

Russell Varian Prize

The Russell Varian prize honors the memory of the pioneer behind the first commercial Nuclear Magnetic Resonance spectrometers and co-founder of Varian Associates.

Rules for the Russell Varian Prize

The Russell Varian Prize is awarded to a researcher based on a single innovative contribution (a single paper, patent, lecture or piece of hardware) that has proven of high and broad impact on state-of-theart NMR technology. The prize is sponsored by Varian Inc., carries a monetary award of 15,000 Euro and was awarded for the first time in 2002.

Only single pieces of work are considered (a paper, a lecture, a patent, etc).

Prize Committee 2009

Martin Billeter (EUROMAR Organizing Committee), Christian Griesinger, Jean Jeener (Chair), Ēriks Kupče, Vladimír Sklenář (Secretary), and Ole W. Sørensen.

LAUREATE 2009

Albert W. Overhauser (1925-2011)

1948	UC Berkley, Physics and Mathematics
1951	UC Berkley, Ph.D., Physics
1951 - 1953	postdoctoral fellow, University of Illinois
1953 - 1958	Cornell University
1958 – 1973	Ford Motor Company
1973 – now	Purdue University

Purdue University

Stuart Distinguished Professor of Physics

Awards and Honors

National Medal of Science 1994

(the highest honor the United States bestows on its citizens for scientific achievement) Elected to the National Academy of Sciences 1976 Oliver E. Buckley Solid State Physics Prize, 1975 Fellow of the American Academy of Arts and Sciences

Alexander von Humboldt Senior Scientist Award, 1979-80 Honorary Doctor of Laws Degree, Simon Fraser University, 1998 Honorary Doctor of Science Degree, University of Chicago, 1979 Honorary Doctor of Science Degree, Purdue University, 2005
Awarded contribution

The talk given by Albert Overhauser at the American Physical Society meeting on May 1, 1953, of which an abstract appeared as Albert W. Overhauser, Polarization of Nuclei in Metals, Phys. Rev. 91, 476 (1953), and full detail as Albert W. Overhauser, Polarization of Nuclei in Metals, Phys. Rev. 92, 411-415 (1953).

This contribution is the seed of two important techniques in modern NMR: the Nuclear Overhauser Effect (NOE) and Dynamic Nuclear Polarization (DNP).

NOE describes the mutual influence of the polarizations of two spin species by spin-lattice relaxation. Originally, the spins were those of the nuclei of a metal and those of its conduction electrons. Soon after Overhauser's prediction, the effect was demonstrated by C. P. Slichter on metallic lithium, and was shown by Ionel Solomon to also exist between different nuclei in ordinary liquids. The NOE has played a key role in liquid state NMR over several decades, notably in establishing the overall structure of biological macromolecules in solution

DNP describes the often impressive enhancement of the nuclear polarization by strong irradiation of an electron resonance in the sample. Particularly within recent years, DNP technology has evolved considerably to a powerful sensitivity enhancement method in a growing variety of NMR.

NOE SpectroscopY a EXchange SpectroscopY

NOE SpectroscopY a EXchange SpectroscopY

směšování:
$$I_{1z} <-> I_{2z} -\cos \Omega_1 t_1 I_{1z} \xrightarrow{\text{mixing}} -(1-f) \cos \Omega_1 t_1 I_{1z} - f \cos \Omega_1 t_1 I_{2z}$$

chemická výměna

3. pulz:

$$-(1-f)\cos\Omega_{1}t_{1} \quad I_{1z} \xrightarrow{\pi/2I_{1x}} \xrightarrow{\pi/2I_{2x}} (1-f)\cos\Omega_{1}t_{1} \quad I_{1y}$$
$$-f\cos\Omega_{1}t_{1} \quad I_{2z} \xrightarrow{\pi/2I_{1x}} \xrightarrow{\pi/2I_{2x}} f\cos\Omega_{1}t_{1} \quad I_{2y}$$

NOE SpectroscopY a EXchange SpectroscopY

detekce $F = I_y$: $(1-f)\cos\Omega_1 t_2 \cos\Omega_1 t_1 + f \cos\Omega_2 t_2 \cos\Omega_1 t_1$

NOE SpectroscopY a EXchange SpectroscopY

Modulace signálů

Dvouspinový systém IS

 $E = n_1 + n_2 + n_3 + n_4$

Dvouspinový systém IS

$$\begin{split} \frac{\mathrm{d}I_z}{\mathrm{d}t} &= -\left(W_I^{(1)} + W_I^{(2)} + W_2 + W_0\right)I_z \\ &- \left(W_2 - W_0\right)S_z - \left(W_I^{(1)} - W_I^{(2)}\right)2I_zS_z \\ \frac{\mathrm{d}S_z}{\mathrm{d}t} &= -\left(W_2 - W_0\right)I_z - \left(W_S^{(1)} + W_S^{(2)} + W_2 + W_0\right)S_z - \left(W_S^{(1)} - W_S^{(2)}\right)2I_zS_z \\ \frac{\mathrm{d}2I_zS_z}{\mathrm{d}t} &= -\left(W_I^{(1)} - W_I^{(2)}\right)I_z - \left(W_S^{(1)} - W_S^{(2)}\right)S_z \end{split}$$

 $- \left(W_{I}^{(1)} + W_{I}^{(2)} + W_{S}^{(1)} + W_{S}^{(2)} \right) 2 I_{z} S_{z}$

156

Solomonovy rovnice

NOE SpectroscopY a EXchange SpectroscopY

 S_z^o , I_z^o rovnovážná velikost I_z velikost při ozařování S

Ustálený stav

$$0 = -(I_z - I_z^{o})(W_{0IS} + 2W_{1I} + W_{2IS}) + S_z^{o}(W_{2IS} - W_{0IS})$$

$$\frac{I_z - I_z^{o}}{S_z^{o}} = \frac{W_{2IS} - W_{0IS}}{(W_{0IS} + 2W_{1I} + W_{2IS})}$$

$$S_{z}^{o} = (\gamma_{S}/\gamma_{I})I_{z}^{o}$$

$$NOE \ f_{I}\{S\} = \frac{I_{z} - I_{z}^{o}}{I_{z}^{o}} = (\gamma_{S}/\gamma_{I}) \frac{W_{2IS} - W_{0IS}}{(W_{0IS} + 2W_{1I} + W_{2IS})} = (\gamma_{S}/\gamma_{I}) \frac{\sigma_{IS}}{\rho_{IS}}$$

Rychlost DD příčné relaxace $(W_{2IS} - W_{0IS}) = \sigma_{IS}$ Rychlost DD podélné relaxace $(W_{0IS} + 2W_{1I} + W_{2IS}) = \rho_{IS}$

Korelační čas

korelační funkce	$g(\tau) = \overline{f(t)f(t + \tau)}$	
korelační čas	$g(\tau) = \exp(-\tau/\tau_{\rm c})$	
Debye	$\tau_{\rm c} = 4 \pi \eta a^3 / 3kT$	η – viskozita, a – poloměr molekuly
	$ au_{ m c}\simeq 10^{-12}~W_{ m M}$	W _M molekulová hmotnost v Daltonech
	$ au_{c}$ =0.4 10 ⁻¹² W _M	pro globulární proteiny

měření korelačního času

$$\frac{1}{T_1({}^{13}\mathrm{C})} = \left(\frac{\mu_0}{4\pi}\right)^2 \frac{N\gamma_{\mathrm{H}}^2 \gamma_{\mathrm{C}}^2 \hbar^2 \tau_{\mathrm{c}}}{r_{\mathrm{CH}}^6}$$

Dvouspinový systém IS

$$\sigma_{IS} = W_{2IS} - W_{0IS}$$
$$= \frac{1}{10} K^2 \tau_c \left[\frac{6}{1 + (\omega_I + \omega_S)^2 \tau_c^2} - \frac{1}{1 + (\omega_I - \omega_S)^2 \tau_c^2} \right]$$

and

$$\rho_{IS} = W_{0IS} + 2W_{1IS} + W_{2IS}$$

$$= \frac{1}{10} K^2 \tau_c \left[\frac{1}{1 + (\omega_I - \omega_S)^2 \tau_c^2} + \frac{3}{1 + \omega_I^2 \tau_c^2} + \frac{6}{1 + (\omega_I + \omega_S)^2 \tau_c^2} \right]$$

$$K = (\mu_0 / 4\pi) h / 2\pi \cdot \gamma_I \cdot \gamma_S \cdot r^{-3}_{IS}$$

Dvouspinový heteronukleární systém IS

$$f_{I}{S} = \left(\frac{\gamma_{s}}{\gamma_{I}}\right) \left[\frac{6}{1+(\omega_{I}+\omega_{S})^{2}\tau_{c}^{2}} - \frac{1}{1+(\omega_{I}-\omega_{S})^{2}\tau_{c}^{2}}\right] \\ \left/\left[\frac{1}{1+(\omega_{I}-\omega_{S})^{2}\tau_{c}^{2}} + \frac{3}{1+\omega_{I}^{2}\tau_{c}^{2}} + \frac{6}{1+(\omega_{I}+\omega_{S})^{2}\tau_{c}^{2}}\right]\right]$$

Dvouspinový systém IS

Dvouspinový HOMONUKLEÁRNÍ systém IS

$$f_{I}{S} = \eta_{\max} = \frac{5 + \omega^{2}\tau_{c}^{2} - 4\omega^{4}\tau_{c}^{4}}{10 + 23\omega^{2}\tau_{c}^{2} + 4\omega^{4}\tau_{c}^{4}}$$

NOE SpectroscopY a EXchange SpectroscopY

NOE $f_{I}{S} =$

NOE max = $\gamma_I/2\gamma_I = 1/2$

NOE SpectroscopY a EXchange SpectroscopY

NOE $f_{I}{S} =$

NOE max = $\gamma_s/2\gamma_I$

NOE SpectroscopY a EXchange SpectroscopY

NOE $f_{I}{S} =$

NOE max = $\gamma_s/2\gamma_I$

4.12.2012

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

$$I_{1x} \xrightarrow{\text{coupling}} 2I_{1y}I_{2z} \xrightarrow{90^{\circ}(x) \text{ to both spins}} 2I_{1z}I_{2y}$$
spin 1 spin 2

1. Pulz – spin I₁: $I_{1z} \xrightarrow{\pi/2I_{1x}} -I_{1y}$

t1: - spin I_1 viv Ω_I $-I_{1y} \xrightarrow{\Omega_1 t_1 I_{1z}} -\cos \Omega_1 t_1 I_{1y} + \sin \Omega_1 t_1 I_{1x}$

t1: - spin I₁ viv J₁₂
$$-\cos \Omega_1 t_1 I_{1y} \xrightarrow{2\pi J_{12} t_1 I_{1z} I_{2z}} -\cos \pi J_{12} t_1 \cos \Omega_1 t_1 I_{1y} + \sin \pi J_{12} t_1 \cos \Omega_1 t_1 2 I_{1x} I_{2z}$$

 $\sin \Omega_1 t_1 I_{1x} \xrightarrow{2\pi J_{12} t_1 I_{1z} I_{2z}} \cos \pi J_{12} t_1 \sin \Omega_1 t_1 I_{1x} + \sin \pi J_{12} t_1 \sin \Omega_1 t_1 2 I_{1y} I_{2z}$

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

COSY
$$t_1$$

$$\{3\} - \left[I_{1x}\cos \pi J_{12}t_{1}\sin \Omega_{1}t_{1}\cos \pi J_{12}t_{2}\cos \Omega_{1}t_{2} \propto f(\Omega_{1}\Omega_{1})\right]$$
diagonální peak
$$\{4\} - \left[I_{2x}\sin \pi J_{12}t_{1}\sin \Omega_{1}t_{1}\sin \pi J_{12}t_{2}\cos \Omega_{2}t_{2} \propto f(\Omega_{1}\Omega_{2})\right]$$
interakční peak

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

{3} $\cos A \sin B = \frac{1}{2} \left\{ \sin(B+A) + \sin(B-A) \right\}$

$$\cos \pi J_{12} t_1 \sin \Omega_1 t_1 = \frac{1}{2} \left\{ \sin \left(\Omega_1 t_1 + \pi J_{12} t_1 \right) + \sin \left(\Omega_1 t_1 - \pi J_{12} t_1 \right) \right\}$$

absorpce vers. disperse sinⁿ v každé dimenzi separátně n sudé – absorpce (0,2,4,...) n liché – disperse (1,3,5,...)

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

diagonální signál

interakční signál

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

 $\cos \pi J_{12} t_1 \sin \Omega_1 t_1 = \frac{1}{2} \left\{ \sin \left(\Omega_1 t_1 + \pi J_{12} t_1 \right) + \sin \left(\Omega_1 t_1 - \pi J_{12} t \right) \right\}$

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

 $\{4\} \qquad \sin B \sin A = \frac{1}{2} \{-\cos(B+A) + \cos(B-A)\}$

$$\sin \pi J_{12}t_1 \sin \Omega_1 t = \frac{1}{2} \left\{ -\cos(\Omega_1 t_1 + \pi J_{12}t_1) + \cos(\Omega_1 t_1 - \pi J_{12}t_1) \right\}$$

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

DQF COSY
$$t_1$$

$$-\frac{1}{2}\sin\pi J_{12}t_{1}\cos\Omega_{1}t_{1}\left(2I_{1x}I_{2y}+2I_{1y}I_{2x}\right) \xrightarrow{\pi J^{2}I_{1x}} \xrightarrow{\pi J^{2}I_{2x}} \\ -\frac{1}{2}\sin\pi J_{12}t_{1}\cos\Omega_{1}t_{1}\left(2I_{1x}I_{2z}+2I_{1z}I_{2x}\right)$$

$$\underbrace{\frac{1}{2}}_{1} \sin \pi J_{12} t_1 \cos \Omega_1 t_1 \sin \pi J_{12} t_2 \cos \Omega_1 t_2 \propto f(\Omega_1 \Omega_1)$$
 diagonální peak

$$\frac{1}{2}\int_{2y}\sin\pi J_{12}t_1\cos\Omega_1t_1\sin\pi J_{12}t_2\cos\Omega_2t_2 \propto f(\Omega_1\Omega_2) \qquad \text{interakční peak}$$

poloviční citlivost

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

Metody 2D FT NMR spektroskopie Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

TOCSY - TOtal Correlation SpectroscopY

 $I_{1x} \rightarrow \frac{1}{2}(1 + \cos 2\pi J_{12}\tau_{mix})I_{1x} + \frac{1}{2}(1 - \cos 2\pi J_{12}\tau_{mix})I_{2x} - \sin(2\pi J_{12}\tau_{mix})\frac{1}{2}(2I_{1z}I_{2y} - 2I_{1y}I_{2z})$

Metody 2D FT NMR spektroskopie Experimenty s přenosem koherence - homonukleární

TOCSY - TOtal Correlation SpectroscopY

chinin

Experimenty s přenosem koherence – heteronukleární

Experimenty s přenosem koherence - heteronukleární

HMQC -Heteronuclear Multiple-Quantum Correlation

 $\Delta - \operatorname{spin} I_{1} (J): \qquad -\cos \pi J_{12} \Delta I_{1y} + \sin \pi J_{12} \Delta 2I_{1x}I_{2z}$ 2. Pulz - spin I₂: $2I_{1x}I_{2z} \xrightarrow{\pi/2I_{2x}} -2I_{1x}I_{2y}$ t1 - vývoj spin I₂ (Ω_{2}): $-2I_{1x}I_{2y} \xrightarrow{\Omega_{2}t_{1}I_{2z}} -\cos \Omega_{2}t_{1} 2I_{1x}I_{2y} + \sin \Omega_{2}t_{1} 2I_{1x}I_{2x}$

Experimenty s přenosem koherence - heteronukleární

Experimenty s přenosem koherence - heteronukleární

B: t1 - vývoj spin I₂ (Ω_2): $-2I_{1z}I_{2y} \xrightarrow{\Omega_2 t_1 I_{2z}} -\cos \Omega_2 t_1 2I_{1z}I_{2y} + \sin \Omega_2 t_1 2I_{1z}I_{2x}$

90° Pulzy –
$$-\cos \Omega_2 t_1 2I_{1z}I_{2y} + \sin \Omega_2 t_1 2I_{1z}I_{2x} \xrightarrow{\pi I^2(I_{1x}+I_{2x})}$$

spiny I₁ a I₂: $-\cos \Omega_2 t_1 2I_{1y}I_{2z} - \sin \Omega_2 t_1 2I_{1y}I_{2x}$

C: $\Delta = 1/2J - v \dot{y} v o j spin I_1 (J)$: $\cos \Omega_2 t_1 I_{1x}$.

Experimenty s přenosem koherence - heteronukleární

HMQC –Heteronuclear Multiple-Quantum Correlation

HMBC –Heteronuclear Multiple-Bond Correlation

HO

CH₃ 1 0

Experimenty s přenosem koherence - heteronukleární

Praktické aplikace

QSU webcourse

Tvar čar a diskriminace frekvencí – 1D spektrum

 $S_x(t) = \gamma \cos \Omega t \exp(-t/T_2)$ $S_y(t) = \gamma \sin \Omega t \exp(-t/T_2)$

$$S(t) = S_x(t) + iS_y(t)$$

= $\gamma(\cos \Omega t + i \sin \Omega t) \exp(-t/T_2)$
= $\gamma \exp(i\Omega t) \exp(-t/T_2)$

$$S(\omega) = FT[S(t)]$$

= $\gamma \{A(\omega) + iD(\omega)\}$

 γ – amplituda signálu

$$A(\omega) = \frac{1}{(\omega - \Omega)^2 T_2^2 + 1} \qquad D(\omega) = \frac{(\omega - \Omega) T_2}{(\omega - \Omega)^2 T_2^2 + 1}$$

Lorentzův tvar spektrálních čar

Fáze

Vliv spektrometru (časové zpoždění během detekce)

$$S(t) = \gamma \exp(i\phi_{\text{instr}})\exp(i\Omega t)\exp(-t/T_2)$$

$$\operatorname{Re}[S(t)] = \gamma(\cos\phi_{\text{instr}}\cos\Omega t - \sin\phi_{\text{instr}}\sin\Omega t)\exp(-t/T_2)$$
$$\operatorname{Im}[S(t)] = \gamma(\cos\phi_{\text{instr}}\sin\Omega t + \sin\phi_{\text{instr}}\cos\Omega t)\exp(-t/T_2)$$
$$\downarrow \text{FT}$$

$$S(\omega) = \gamma \exp(i\phi_{instr}) \{A(\omega) + iD(\omega)\}$$

$$\operatorname{Re}[S(\omega)] = \gamma(\cos\phi_{instr}A(\omega) - \sin\phi_{instr}D(\omega))$$

$$\operatorname{Im}[S(\omega)] = \gamma(\cos\phi_{instr}D(\omega) + \sin\phi_{instr}A(\omega))$$

$$S(\omega) \exp(i\phi_{corr}) = \gamma \exp(i\phi_{corr}) \exp(i\phi_{instr}) \{A(\omega) + iD(\omega)\}$$

$$= \gamma \exp(i(\phi_{corr} + \phi_{instr})) \{A(\omega) + iD(\omega)\}$$
194

Fáze je libovolná

Změna fáze excitačního pulzu $90_y \rightarrow 90_x$

$$S_x(t) = \gamma \sin \Omega t \exp(-t/T_2)$$
 $S_y(t) = -\gamma \cos \Omega t \exp(-t/T_2)$

$$S(t) = S_x(t) + iS_y(t)$$

= $\gamma(\sin \Omega t - i \cos \Omega t) \exp(-t/T_2)$
= $\gamma(-i)(\cos \Omega t + i \sin \Omega t) \exp(-t/T_2)$
= $\gamma(-i) \exp(i\Omega t) \exp(-t/T_2)$
= $\gamma \exp(i\phi_{exp}) \exp(i\Omega t) \exp(-t/T_2)$

Pro $\Phi = -90^{\circ}$ platí, že: $\exp(i\phi) = \cos\phi + i\sin\phi$, so that $\exp(-i\pi/2) = -i$).

$$S(\omega) = \gamma(-i) \{ A(\omega) + iD(\omega) \}$$

Re[S(\omega)] = \gamma D(\omega) Im[S(\omega)] = -\gamma A(\omega)

Diskriminace frekvencí – 1D spektrum

Fázová a amplitufová modulace – 2D spektra

fázová modulace

$$S(t_1, t_2)_{\text{phase}} = \gamma \exp(i\Omega_1 t_1) \exp(-t_1/T_2^{(1)}) \exp(i\Omega_2 t_2) \exp(-t_2/T_2^{(2)})$$

amplitudová modulace

$$S(t)_{c} = \gamma \cos(\Omega_{1}t_{1})\exp(-t_{1}/T_{2}^{(1)})\exp(i\Omega_{2}t_{2})\exp(-t_{2}/T_{2}^{(2)})$$

$$S(t)_{s} = \gamma \sin(\Omega_{1}t_{1})\exp(-t_{1}/T_{2}^{(1)})\exp(i\Omega_{2}t_{2})\exp(-t_{2}/T_{2}^{(2)})$$

1. pulz: 90x $(1-f)\cos\Omega_1 t_1 I_{1y} + f\cos\Omega_1 t_1 I_{2y}$ 1. pulz: 90y $-(1-f)\sin\Omega_1 t_1 I_{1y} - f\sin\Omega_1 t_1 I_{2y}$

Tvar čar – 2D spektra

$$FT\left[\exp(i\Omega t)\exp(-t/T_2)\right] = \left\{A(\omega) + iD(\omega)\right\}$$

fázová modulace

$$S(t_1, \omega_2)_{\text{phase}} = \gamma \exp(i\Omega_1 t_1) \exp(-t_1 / T_2^{(1)}) \left[A_+^{(2)} + iD_+^{(2)}\right]$$

$$S(\omega_1, \omega_2)_{\text{phase}} = \gamma \Big[A_+^{(1)} + i D_+^{(1)} \Big] \Big[A_+^{(2)} + i D_+^{(2)} \Big]$$

 $\operatorname{Re}\left[S(\omega_{1},\omega_{2})_{\text{phase}}\right] = \gamma \left(A_{+}^{(1)}A_{+}^{(2)} - D_{+}^{(1)}D_{+}^{(2)}\right)$

Tvar čar – 2D spektra

amplitudová modulace kosinový člen

$$S(t_1, \omega_2)_c = \gamma \cos(\Omega_1 t_1) \exp(-t_1 / T_2^{(1)}) \left[A_+^{(2)} + i D_+^{(2)} \right]$$

$$S(t_1, \omega_2)_{\rm c} = \frac{1}{2} \gamma \Big[\exp(i\Omega_1 t_1) + \exp(-i\Omega_1 t_1) \Big] \exp(-t_1 / T_2^{(1)}) \Big[A_+^{(2)} + iD_+^{(2)} \Big]$$

$$S(\omega_1, \omega_2)_{\rm c} = \frac{1}{2}\gamma \Big[\Big\{ A_{\scriptscriptstyle +}^{(1)} + iD_{\scriptscriptstyle +}^{(1)} \Big\} + \Big\{ A_{\scriptscriptstyle -}^{(1)} - iD_{\scriptscriptstyle -}^{(1)} \Big\} \Big] \Big[A_{\scriptscriptstyle +}^{(2)} + iD_{\scriptscriptstyle +}^{(2)} \Big]$$

$$\operatorname{Re}\left[S(\omega_{1},\omega_{2})_{c}\right] = \frac{1}{2}\gamma\left(A_{+}^{(1)}A_{+}^{(2)} - D_{+}^{(1)}D_{+}^{(2)}\right) + \frac{1}{2}\gamma\left(A_{-}^{(1)}A_{+}^{(2)} - D_{-}^{(1)}D_{+}^{(2)}\right)$$

Tvar čar – 2D spektra

$$S(t_1, \omega_2)_c^{\text{Re}} = \text{Re}\left[S(t_1, \omega_2)_c\right]$$
$$= \gamma \cos(\Omega_1 t_1) \exp\left(-t_1 / T_2^{(1)}\right) A_+^{(2)}$$

$$S(t_1, \omega_2)_c^{\text{Re}} = \frac{1}{2}\gamma \Big[\exp(i\Omega_1 t_1) + \exp(-i\Omega_1 t_1) \Big] \exp(-t_1/T_2^{(1)}) A_+^{(2)}$$
$$S(\omega_1, \omega_2)_c^{\text{Re}} = \frac{1}{2}\gamma \Big[\Big\{ A_+^{(1)} + iD_+^{(1)} \Big\} + \Big\{ A_-^{(1)} + iD_-^{(1)} \Big\} \Big] A_+^{(2)}$$

$$\operatorname{Re}\left[S(\omega_{1},\omega_{2})_{c}^{\operatorname{Re}}\right] = \frac{1}{2}\gamma A_{+}^{(1)}A_{+}^{(2)} + \frac{1}{2}\gamma A_{-}^{(1)}A_{+}^{(2)}$$

Tvar čar – 2D spektra

amplitudová modulace sinový člen

$$S(t_{1}, \omega_{2})_{s} = \gamma \sin(\Omega_{1}t_{1}) \exp(-t_{1}/T_{2}^{(1)}) [A_{+}^{(2)} + iD_{+}^{(2)}]$$

$$S(t_{1}, \omega_{2})_{s} = \frac{1}{2i} \gamma [\exp(i\Omega_{1}t_{1}) - \exp(-i\Omega_{1}t_{1})] \exp(-t_{1}/T_{2}^{(1)}) [A_{+}^{(2)} + iD_{+}^{(2)}]$$

$$S(\omega_{1}, \omega_{2})_{s} = \frac{1}{2i} \gamma [\{A_{+}^{(1)} + iD_{+}^{(1)}\} - \{A_{-}^{(1)} - iD_{-}^{(1)}\}] [A_{+}^{(2)} + iD_{+}^{(2)}]$$

$$Im [S(\omega_{1}, \omega_{2})_{s}] = -\frac{1}{2} \gamma (A_{+}^{(1)}A_{+}^{(2)} - D_{+}^{(1)}D_{+}^{(2)}) + \frac{1}{2} \gamma (A_{-}^{(1)}A_{+}^{(2)} - D_{-}^{(1)}D_{+}^{(2)})$$

$$S(t_{1}, \omega_{2})_{s}^{\text{Re}} = \text{Re} [S(t_{1}, \omega_{2})_{s}]$$

$$= \gamma \sin(\Omega_{1}t_{1}) \exp(-t_{1}/T_{2}^{(1)}) A_{+}^{(2)}$$

Tvar čar – 2D spektra

$$S(t_1, \omega_2)_s^{\text{Re}} = \text{Re}\left[S(t_1, \omega_2)_s\right]$$
$$= \gamma \sin(\Omega_1 t_1) \exp\left(-t_1 / T_2^{(1)}\right) A_+^{(2)}$$

$$S(t_1, \omega_2)_s^{\text{Re}} = \frac{1}{2i} \gamma \Big[\exp(i\Omega_1 t_1) - \exp(-i\Omega_1 t_1) \Big] \exp(-t_1 / T_2^{(1)}) A_+^{(2)} \\ S(\omega_1, \omega_2)_s^{\text{Re}} = \frac{1}{2i} \gamma \Big[\Big\{ A_+^{(1)} + iD_+^{(1)} \Big\} - \Big\{ A_-^{(1)} + iD_-^{(1)} \Big\} \Big] A_+^{(2)}$$

$$\operatorname{Im}\left[S(\omega_{1},\omega_{2})_{s}^{\operatorname{Re}}\right] = -\frac{1}{2}\gamma A_{+}^{(1)}A_{+}^{(2)} + \frac{1}{2}\gamma A_{-}^{(1)}A_{+}^{(2)}$$

Frekvenční diskriminace a zachování absorpčího tvaru čar

Metoda States-Haberkorn a Rubenova (SHR)

$$\begin{aligned} \operatorname{Re} & \left[S(\omega_{1}, \omega_{2})_{c}^{\operatorname{Re}} \right] - \operatorname{Im} \left[S(\omega_{1}, \omega_{2})_{s}^{\operatorname{Re}} \right] \\ &= \left[\frac{1}{2} \, \gamma A_{+}^{(1)} A_{+}^{(2)} + \frac{1}{2} \, \gamma A_{-}^{(1)} A_{+}^{(2)} \right] - \left[-\frac{1}{2} \, \gamma A_{+}^{(1)} A_{+}^{(2)} + \frac{1}{2} \, \gamma A_{-}^{(1)} A_{+}^{(2)} \right] \\ &= \gamma A_{+}^{(1)} A_{+}^{(2)} \end{aligned}$$

$$\begin{split} S(t_1, \omega_2)_{\rm SHR} &= S(t_1, \omega_2)_{_{\rm c}}^{\rm Re} + iS(t_1, \omega_2)_{_{\rm s}}^{\rm Re} \\ &= \gamma \cos(\Omega_1 t_1) \exp(-t_1 / T_{_2}^{(1)}) A_+^{(2)} + i\gamma \sin(\Omega_1 t_1) \exp(-t_1 / T_{_2}^{(1)}) A_+^{(2)} \\ &= \gamma \exp(i\Omega_1 t_1) \exp(-t_1 / T_{_2}^{(1)}) A_+^{(2)} \end{split}$$

$$S(\omega_1, \omega_2)_{\text{SHR}} = \gamma \Big[A_+^{(1)} + i D_+^{(1)} \Big] A_+^{(2)}$$
$$= \gamma A_+^{(1)} A_+^{(2)} + i D_+^{(1)} A_+^{(2)}$$

Frekvenční diskriminace a zachování absorpčího tvaru čar

Metoda TPPI – Time Proportional Phase Incrementation

 $\cos(\Omega_1 t_1 + \phi) = \cos \Omega_1 t \cos \phi - \sin \Omega_1 t \sin \phi$

$$\cos(\Omega_1 t_1 + \pi/2) = \cos \Omega_1 t \cos \pi/2 - \sin \Omega_1 t \sin \pi/2$$
$$= -\sin \Omega_1 t$$

$$\phi(t_1) = \omega_{\text{additional}} t_1$$

of $\omega_{additional}$ are radians s⁻¹, that is $\omega_{additional}$

$$\cos(\Omega_1 t_1 + \phi(t_1)) = \cos(\Omega_1 t_1 + \omega_{\text{additional}} t_1)$$
$$= \cos(\Omega_1 + \omega_{\text{additional}}) t_1$$

Frekvenční diskriminace a zachování absorpčího tvaru čar

Metoda TPPI – Time Proportional Phase Incrementation

 $=n\frac{\pi}{2}$

Frekvenční diskriminace a zachování absorpčího tvaru čar

Metoda Echo-Antiecho

Gradienty magnetického pole

Gradienty magnetického pole

Gradienty magnetického pole

HMQC

HSQC